

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 25. oktobar 2021. godine
Br.ref.:RK 1875/21

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI131/21

Podnosilac

Qazim Binaku

Zahtev za ocenu ustavnosti
rešenja Rev. br. 648/20 Vrhovnog suda Kosova
od 27. januara 2021. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Qazim Binaku iz Prištine (u daljem tekstu: podnosilac zahteva) koga zastupa advokat Eset Berisha, iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenja Rev. br. 648/20 Vrhovnog suda Kosova (u daljem tekstu Vrhovni sud) od 27. januara 2021. godine, koju je podnosilac zahteva primio 30. marta 2021. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenog rešenja kojim su podnosiocu zahteva navodno povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) i članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 14. jula 2021. godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 26. jula 2021. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Radomira Labana za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje sastavljeno od sudija: Safet Hoxha (predsedavajući), Remzije Istrefi-Peci i Nexhmi Rexhepi (članovi).
7. Dana 18. avgusta 2021. godine, Sud je obavestio podnosioca zahteva o registraciji zahteva i kopiju zahteva je prosledio Vrhovnom sudu.
8. Dana 18. avgusta 2021. godine, Sud je tražio od Osnovnog suda u Prištini da priloži kopiju povratnice kako bi utvrdio kada je podnosiocu zahteva uručeno rešenje [Rev. br. 648/20] Vrhovnog suda od 27. januara 2021. godine.
9. Dana 15. septembra 2021. godine, Osnovni sud u Prištini je priložio Sudu povratnicu o uručanju rešenja [Rev. br. 648/20] Vrhovnog suda, podnosiocu zahteva, sa datumom uručenja od 30. mart 2021. godine.
10. Dana 7 oktobra 2021. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

Postupci koji su se vodili pre 1999. godine u vezi sa stanom koji je predmet spora

11. Dana 30. maja 1980. godine, Javno Preduzeće za Distribuciju električne energije „Elektrokosmet“ (u daljem tekstu J.P. „Elektrokosmet“) je rešenjem [br. 1222/58] dodelilo na korišćenje stan podnosiocu zahteva u svojstvu radnika J.P. „Elektrokosmet“.
12. Dana 13. marta 1991. godine, J.P. „Elektrokosmet“ je odlukom [br. 827] poništilo rešenje [br. 1222/58] od 30. maja 1980. godine o dodeli stana na korišćenje zbog prestanka radnog odnosa podnosioca zahteva.
13. Dana 4. februara 1993. godine, J.P. „Elektrokosmet“ je rešenjem [br. 193] dodelilo na korišćenje stan J.F drugom radniku J.P. „Elektrokosmet“.
14. Ne utvrđenog dana 1993 godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu Opštinskom sudu u Prištini protiv dvoje tuženih i to J.F i J.P. „Elektrokosmet“, kojom je tražio da mu se na osnovu rešenjem [br. 1222/58] J.P. „Elektrokosmet“ od 30. maja 1980. godine preda na korišćenje sporni stan, podnosilac je ovom tužbom od Opštinskog suda takođe tražio da obaveže tuženi J.F. da se iseli iz spornog stana.
15. Dana 20. februara 1996. godine, Opštinski sudu u Prištini je, presudom [P. br. 718/93], usvojio tužbeni zahtev podnosioca zahteva i obavezao je tuženu J.P. „Elektrokosmet“ da osnovu rešenjem [br. 1222/58] J.P. „Elektrokosmet“ od 30. maja 1980. godine preda na korišćenje sporni stan i obavezao tuženog J.F. da se oslobodi od lica i stvari spornog stana i preda ga na korišćenje podnosiocu zahteva.
16. Dana 23. februara 1996. godine, J.F i J.P. „Elektrokosmet“ su zaključili ugovor [VR. br. 130/96] o kupovini spornog stana.
17. Ne utvrđenog dana 1996 godine, tuženi J.F i J.P. „Elektrokosmet“ su uložili žalbu Okružnom sudu protiv presude [P. br. 718/93] Opštinski sudu u Prištini, zbog, „*suštinskih povreda odredaba ZPP-a, nepotpunog i pogrešnog utvrđivanja činjeničnog stanja, i pogrešne primene materijalnog prava*“.
18. Dana 19. decembra 1996. godine, Okružnom sudu je, rešenjem [Gr. br. 931/96], usvojio žalbu tuženih J.F i J.P. „Elektrokosmet“ tako što je ukinuo presudu [P. br. 718/93] Opštinskog suda u Prištini od 20. februara 1996. godine i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje.

Postupci koji su se vodili posle 1999. godine u vezi sa stanom koji je predmet spora

19. U pravnoj stvari koja se tiče spornog stana posle 1999. godine vođena su dva paralelna postupka u kojima je podnosilac bio stranka. Jedan postupak se vodio pred Komisijom za stambena i imovinska pitanja (KSIP) pri Direkciji za stambena i imovinska pitanja (DSIP-UN-Habitat) koja je delovala u okviru Privremene uprave Ujedinjenih nacija-Misija na Kosovu. Drugi postupak je

pokrenut pred redovnim sudovima u vezi sa spornim stanom. Stoga, Sud će ova dva postupka odvojeno izneti u prikazu činjeničnog stanja.

Postupak pred Komisijom za stambena i imovinska pitanja (KSIP) pri DSIP-UN-Habitat

20. Neutvrđenog datuma, podnosilac zahteva i treće lice J.F su podneli zahtev za utvrđivanje imovinskog prava na spornim stanom Komisiji za stambena i imovinska pitanja (KSIP) koja je delovala pri DSIP-UN-Habitat.
21. Dana 16. decembra 2005. godine, KSIP je grupnom odlukom HPCC/D/234//2005/ A&C kojom je, među drugim zahtevima koje je obradila u grupi, obradila i zahteve podnosioca i J.F.
22. Što se tiče zahteva podnosioca zahteva KSIP je njegov zahtev svrstala u zahteve "A kategorije" i odbila ga sa obrazloženjem, "[...] iako su podnosioci zahteva bili u stanovanju u imovinama za neko vreme, oni nikada nisu zaključili ugovor o korišćenju ili zakupu sa JSP. Zahteva se zaključenje ugovora o korišćenju ili zakupu kako bi stanarsko pravo bilo važeće. U slučajevima kada je bilo stanovanja za jedan znatan vremenski period, zajedno sa dokazom plaćanja zakupa u toku tog vremena pri Javnom stambenom preduzeću (JSP), Komisija zaključuje da je na neki način ugovor o korišćenju postojao (vidi HPCC/ D/ 223/ 2005 A & C od 22. oktobra 2005. godine). Međutim, u tim slučajevima podnosioci zahteva nisu doneli neki dokaz o isplati zakupa, i ti dokazi nisu nađeni ni u podacima Javnog stambenog preduzeća. Podnosioci zahteva A iz tog razloga nikada nisu dobili stanarsko pravo i zahtevi treba da se odbiju., [...], uzimajući u obzir nepravilni način po kojem su navedene imovine dodeljene podnosiocima kategorije C ili nosiocima imovinskog prava, ili njihovim naslednicima, zavisno od slučaja, Komisija misli da ih uputi o određivanju pravnih rešenja, ako ima neko, a koja mogu da budu na raspolaganju podnosiocu A po važećim zakonima, nadležnom domaćem sudu. Po članu 22. 7. (g) UNMIK/ REG/ 2000/ 60 do tog datuma, dakle dok domaći sud ne donese odluku o toj stvari, potrebno je da Komisija spreči podnosiocima i nosiocima imovinskog prava, zavisno od slučaja, da prenose njihove svojine drugim licima, osim ako je takav prenos ishod prijateljskog rešenja spora među strankama. U nedostatku te naredbe, cilj upućivanja slučajeva u nadležne sudove može da izbledi. U isto vreme, nepoželjno je da takva zabrana ostane na snazi ako kategorija A podnosioca zahteva ne deluje aktivno u postupcima u domaćem sudu. Iz tog razloga, odredba je data za korišćenje naloga ako se procedure ne nastave u nadležnom domaćem sudu u roku od 60 dana".
23. Što se tiče zahteva terećeg lica J.F, KSIP je zahtev trećeg lica J.F svrstala u zahteva "C kategorije" i odobrila ga sa obrazloženjem, "[...] U zahtevima koji su u vezi kategorije C predstavljeni u delu B priloženog spiska, podnosioci zahteva su dokazali prima facie da su imali imovinska prava za zahtevane stanove. Podnosioci zahteva su takođe dokazali da su izgubili državinu nad njihovim svojinama tokom okolnosti prouzrokovanih od vazdušne kampanje NATO-a, i da nisu odustali njihovom voljom od njihovih imovinskih prava. Sledstveno tome, svaki od zahteva je ispunjavao kriterijume koji su predviđeni gore navedenim stavom 3. [...], Što se tiče toga što je gore navedeno, Komisija

zaključuje da su zahtevi kategorije C uspeli, i da treba da se izda kao gore navedeni nalog. Ovaj nalog rešava samo pitanje državnine. On ne rešava nijedno drugo zakonsko pravo, stvar ili spor u vezi sa imovinom koja se potražuje. U slučajevima kada ima više od jednog vlasnika, nalog ne ugrožava prava suvlasnika. “.

24. Neutvrđenog datuma, podnosilac zahteva je podneo zahtev KSIP za preispitivanje njihove odluke [HPCC/D/234//2005/ A&C] od 16. decembra 2005. godine.
25. Dana 6. juna 2006. godine, KSIP je donela odluku [HPCC/REC/71/2006] i odbio zahtev podnosioca za preispitivanjem prethodne odluke KSIP kao neosnovan, potvrdivši u potpunosti odluku KSIP [HPCC/D/234//2005/ A&C] od 16. decembra 2005. godine.

Postupak koji se vodio pred redovnim sudovima u vezi sa zahtevom za obnavljanje parničnog postupka u vezi spornog stana

26. Dana 9. oktobra 2003. godine, podnosilac zahteva je Opštinskom sudu u Prištini podneo zahtev za obnavljanje parničnog postupka po parničnom predmetu C. br. 718/93 a na osnovu rešenja [Gr. br. 931/96] Okružnog suda.
27. Dana 14. oktobra 2003. godine, Opštinski sudu u Prištini je rešenjem [C. br. 718/93], odobrio zahtev podnosioca, navodeći da su spisi predmeta u ovom sudu izgubljeni tokom rata te zbog toga je izdato naređenje pisarnici suda da izvrši upis pod novim rednim brojem u registru suda.
28. Dana 7. septembra 2006. godine, Opštinski sud u Prištini je presudom [C. br. 1817/2003] usvojio tužbeni zahtev podnosioca zahteva, na način da je poništio rešenje tužene JP „Elektrokosmet“ br. 193 od 04.02.1993. god., kao i ugovor o zakupu stana, zaključen između Javnog stambenog preduzeća i drugog tuženog br. 1193/ 2482 od 26.11.1992. god. i ugovor o kupovini stana zaključen između JP „Elektrokosmet“ i tuženog J. F., VR. br. 130/96 od 23.02.1996. godine i obavezao je J.P „Elektrokosmet“ da na osnovu rešenjem [br. 1222/58] J.P „Elektrokosmet“ od 30. maja 1980. godine preda na korišćenje sporni stan podnosiocu zahteva.
29. Neutvrđenog dana, Energetska korporacija Kosova (u daljem tekstu: EKK) kao pravni naslednik JP „Elektrokosmet“ i tuženi J.F su izjavili žalbu Okružnom sudu u Prištini, protiv gore navedene presude Opštinskog suda, navodeći pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i pogrešnu primenu materijalnog prava, sa predlogom da se apelovana presuda preinači i da se tužbeni zahtev odbije kao neosnovan ili da se poništi i da se stvar vrati na ponovno suđenje prvostepenom sudu.
30. Dana 12. marta 2007. godine, Okružni sud je, rešenjem [Ac. br. 52/2007], usvojio kao osnovanu žalbu tuženih EKK i J.F tako što je je presudu [C. br. 1817/2003] Opštinskog sudu u Prištini od 7. septembra 2006. godine ukinuo i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje.

31. Dana 30. juna 2017. godine, u ponovljenom postupku Opštinski sudu u Prištini je rešenjem [C. br. 607/07], odbacio kao nedozvoljenu tužbu podnosioca zahteva oglašavajući se nenadležnim, sa obrazloženjem da "[...] sud je pazio o nadležnosti u skladu sa članom 18. 1. ZPP-a u smislu odredbe iz člana 3. 1. Uredbe UNMIK- br. 2000/60, gde se propisuje da: „Nijedan zahtev za vraćanje stambene imovine izgubljene u periodu između 23. marta 1989. godine i 24. marta 1999. godine zbog diskriminacije ne može da bude podnet sudu na Kosovu osim u skladu sa Uredbom UNMIK-a br. 1999/23 i ovom Uredbom“. Dok po Uredbi UNMIK-a br. 1999/23 o osnivanju Uprave za imovinska i stambena pitanja i Komisije za imovinske i stambene zahteve, u njenom članu 1. 1., sud nalazi da se propisuje da: „Uprava za stambena i imovinska pitanja („Uprava“) obezbeđuje opštu upravu nad stambenim pravima na Kosovu dok Specijalni predstavnik Generalnog sekretara odredi da su ustanove lokalne vlasti u stanju da vrše funkcije poverene Upravi“.
32. Neutvrđenog dana, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu, protiv gore navedene presude Opštinskog suda, navodeći pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i pogrešnu primenu materijalnog prava, sa predlogom da se apelovana presuda preinači i da se tužbeni zahtev odbije kao neosnovan ili da se poništi i da se stvar vrati na ponovno suđenje.
33. Dana 6. jula 2020. godine, Apelacioni sud je rešenjem [Ac. br. 4949/17], odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i u potpunosti potvrdio rešenje [C. br. 607/07] Opštinskog suda od 30. juna 2017. godine., sa obrazloženjem da, " [...] Po oceni Apelacionog suda, zaključak prvostepenog suda je pravičan i zakonit, nakon što se pozivao na spise predmeta proizilazi da je ovde tužilac Qazim Binaku podneo zahtev za svoja imovinska prava u odnosu na sporni stan pri Upravi za imovinska i stambena pitanja, dok je komisija te uprave, nakon razmatranja tog zahteva, donela odluku br. HPCC/ D/ 234/ 2005/ A & C od 16.12.2005. god., kojom je odbila zahtev tužioca kao neosnovan, dok je zahtev drugog tuženog prihvaćen. Takođe je tužilac podneo žalbu pri komisiji za ponovno razmatranje protiv odluke komisije koja je delovala kao prvi stepen, dok je odlukom za zahtev za ponovno razmatranje HPCC/ REC/ 71/ 2006 od 06.09.2006. god., žalba tužioca odbijena i potvrđena je prvostepena odluka, čineći tako tu odluku i pravosnažnog oblika i konačnom. Kao posledica, pozivajući se na član 2. 7. Uredbe UNMIK-a br. 199/23, koji izričito kaže: „konačne odluke Komisije su obavezujuće i izvršne i nisu predmet preispitivanja bilo kojih drugih pravosudnih ili administrativnih organa na Kosovu“, proizilazi da stvar pokrenuta tužbom od tužioca, više ne može da se razmatra od strane sudova, pošto se smatra da je ista rešena konačnim odlukama dotičnih komisija Uprave za imovinska i stambena pitanja, i to u sprovođenju Uredbe UNMIK-a br. 2000/60. Da su konačne odluke gore navedene komisije, koje su donete u skladu sa dve uredbe UNMIK-a (199/13 i 2000/60), konačne i shodno sa članom 2., stav 7. Uredbe br. 1999/13, iste ne mogu da se podvrgnu ponovnom razmatranju u nijednom sudu ili upravnom organu na Kosovu, [...]“.
34. Ne utvrđenog datuma podnosilac je podnelo zahtev za reviziju Vrhovnom sudu protiv presude Apelacionog suda, zbog povrede odredaba parničkog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

35. Dana 27. januara 2021. godine, Vrhovni sud je doneo rešenje E.Rev.br. 648/20, kojim je odbio kao neosnovanu reviziju podnosioca zahteva, potvrdivši u potpunosti rešenje [Ac. br. 4949/17] Apelacionog suda od 6. jula 2020. godine.

Navodi podnosioca zahteva

36. Podnosilac zahteva navodi da je Vrhovni sud donošenjem osporenog rešenja, [Rev. br. 648/20] od 27. januara 2021. godine, povredio njegova osnovna prava i slobode zagarantovane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP-a i članom 46. [Zaštita imovine] Ustava.
37. Što se tiče navodnih povreda člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, podnosilac zahteva pre svega navodi da su odluke redovnih sudova donete povređujući pravo na pravično suđenje, navodeći, *"Svi sudovi u Republici Kosovo, u tri instance sudskog sistema, odbili su pravo stranke da se razmotri i odluči o njegovom zakonitom zahtevu o povratku na državinu imovine i nadoknadu prouzrokovane štete protiv zakonitim delovanjima tokom vremena primene prinudnih mera u preduzeću u kojoj je stranka bila zaposlena. Obrazloženje sudova da ne može da se odluči za stvar, za koju je jednom odlučila Uprava za imovinska pitanja po Uredbi br. 2000/60 (res judicata) nema podršku zato što odlukom te Uprave, tužilac se uputio da svoje pravo ostvari pri domaćim sudovima, dok su bila postavljena i ograničenja prema drugom protivniku (JF), kome je bilo priznato pravo na povratak u državinu, ali mu je bilo zabranjeno da prenosi vlasništvo predmetnog stana drugim licima, osim stranki po prijateljskom rešenju"*.
38. Pored toga, podnosilac zahteva povrede člana 46 Ustava obrazlaže na sledeće način, *"Sudovi su odbacujući tužbu kao nedozvoljenu, povredili pravo stranke na pravično suđenje zagarantovano članom 31., stav 2., Ustava Republike Kosovo kao i njegovo pravo na zaštitu imovine, zagarantovano članom 46., stav 3. Ustava Republike Kosovo. Obaveza sudova da bi rešili spornu stvar, proizilazi i na osnovu člana 2., stav 3. Zakon br. 03/L – 006 o parničnom postupku"*.
39. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda da proglasi njegov zahtev prihvatljivim, te da proglasi nevažećim rešenje [Rev. br. 648/20] Vrhovnog suda od 27. januara 2021. godine u vezi sa rešenjem [Ac. br. 4949/17] Apelacionog suda od 6. jula 2020. godine i rešenjem [C. br. 607/07] Osnovnog suda od 30. juna 2017. godine, i predmet vrati na ponovno odlučivanje.

Prihvatljivost zahteva

40. Sud prvo ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje propisani Zakonom i Poslovníkom o radu.
41. U tom smislu, Sud se poziva na član 113.7 [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

42. U nastavku, Sud razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, kako je to određeno Zakonom. S tim u vezi, Sud se poziva na članove 47 [Individualni zahtevi], 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 47
[Individualni zahtevi]

1. *Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.*
2. *Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.*

Član 48
[Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49
[Rokovi]

“Podnesak se podnosi u roku od četiri (4) meseca. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku [...]”.

43. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana koja osporava akt javnog organa, nakon što je iscrpeo sva pravna sredstva propisana zakonom. Podnosilac zahteva je takođe naglasio prava i slobode za koje tvrdi da su mu povređena u skladu sa uslovima iz člana 48. Zakona i podneo je svoj zahtev u skladu sa rokovima utvrđenim u članu 49. Zakona.
44. Pored toga, Sud razmatra da li su podnosioci zahteva ispunili uslove prihvatljivosti propisane u pravilu 39 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika. Pravilo 39 (2) Poslovnika propisuje uslove na osnovu kojih Sud može da razmotri zahtev, uključujući uslov da zahtev ne bude očigledno neosnovan. Pravilo 39 (2) propisuje:

“Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju”.

45. Sud podseća da je gore navedeno pravilo, zasnovano na sudskoj praksi ESLJP-a i sudskoj praksi Suda, omogućava poslednje navedenom da proglašava neprihvatljive zahteve iz razloga koji se odnose na meritum slučaja. Tačnije, na osnovu ovog pravila, Sud može proglasiti zahtev neprihvatljivim na osnovu i

nakon ocene njegovog merituma, odnosno ako smatra da je sadržaj zahteva očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kao što je definisano u stavu 2 pravila 39. Poslovnika (vidi predmet KI04/21, podnositeljka *Nexhmije Makolli*, rešenje o neprihvatljivosti od 12. maja 2021. godine, stav 26 takođe vidi predmet KI175/20, podnositeljka *Kosovska agencija za privatizaciju*, rešenje o neprihvatljivosti od 27. aprila 2021. godine, stav 37).

46. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao „očigledno neosnovan“ u celini ili samo u odnosu na određeni navod koji zahtev može sadržati. S tim u vezi, tačnije je nazvati ih „očigledno neosnovanim navodima“. Poslednje navedeni se, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu svrstati u četiri različite grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi „*četrtoog stepena*“; (ii) navodi koji se kategorišu kao „*očigledni ili jasni nedostatak povreda*“; (iii) „*nepotkrepljeni ili neobrazloženi*“ navodi; i na kraju, (iv) „*konfuzni i nejasni*“ navodi. (Vidi: tačnije za koncept neprihvatljivosti na osnovu zahteva ocenjenog kao „očigledno neosnovan“ i specifičnosti gore pomenutih četiri kategorija navoda kvalifikovanih kao „*očigledno neosnovani*“, Praktični vodič ESLJP-a o Uslovima prihvatljivosti od 31. avgusta 2019. godine; Deo III. Neprihvatljivost merituma, A. očigledno neosnovani navodi, stavovi 255 do 284 takođe vidi predmet KI04/21, citiran gore, stav 27 kao i predmet KI175/20, citiran gore, stav 38).
47. U ovom kontekstu, kao i u daljem tekstu, kako bi ocenio prihvatljivost zahteva, odnosno u okolnostima ovog slučaja, kako bi ocenio da li je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, Sud će se prvo podsetiti na suštinu slučaja sadržanog u ovom zahtevu i odgovarajuće navode podnosioca zahteva, pri čijoj će oceni Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojima je, u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, obavezan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom (vidi predmet KI04/21, citiran gore, stav 28).
48. Sud podseća da podnosilac zahteva u suštini navodi dve vrste povreda i to i) navodne povrede člana 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP kao i ii) navodne povrede člana 46 Ustava. Stoga će Sud ove navode pojedinačno razmatrati.

i) Što se tiče navodnih povreda člana 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP i članom 10 UDLJP-a

49. Sud primećuje da se suština žalbe podnosioca zahteva sastoji u navodu da je Vrhovni sud, i redovni sudovi u tri instance povredili član 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP obrazlažući: „*Svi sudovi u Republici Kosovo, u tri instance sudskog sistema, odbili su pravo stranke da se razmotri i odluči o njegovom zakonitom zahtevu o povratku na državinu imovine i nadoknadu prouzrokovane štete protiv zakonitim delovanjima tokom vremena primene prinudnih mera u preduzeću u kojoj je stranka bila zaposlena. Obrazloženje sudova da ne može da se odluči za stvar, za koju je jednom odlučila Uprava za imovinska pitanja po Uredbi br. 2000/60 (res judicata) nema podršku zato što odlukom te Uprave, tužilac se uputio da svoje pravo ostvari pri domaćim sudovima, dok su bila postavljena i ograničenja prema drugom protivniku (JF), kome je bilo priznato pravo na povratak u državinu, ali mu je bilo*

zabranjeno da prenosi vlasništvo predmetnog stana drugim licima, osim stranki po prijateljskom rešenju."

50. S tim u vezi, Sud je, zasnivajući se na sudskoj praksi ESLJP-a, ali uzimajući u obzir i njene karakteristike, kao što su definisane kroz EKLJP kao i princip supsidijarnosti i doktrinu četvrtog stepena, dosledno naglašavao razliku između „ustavnosti“ i „zakonitosti“ i isticao da nije njegova dužnost da se bavi činjeničnim greškama ili pogrešnim tumačenjem i pogrešnom primenom zakona koje je navodno počinio redovni sud, osim i u meri u kojoj su takve greške mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom i/ili EKLJP-om. (Vidi: u tom smislu, između ostalog, slučajeve Suda KI128/18, podnosilac zahteva: *Akcionarsko udruženje Limak Kosovo International Airport S.H.A., "Adem Jashari"*, rešenje od 28. juna 2019. godine, stav 55; KI62/19, podnosilac zahteva: *Gani Gashi*, rešenje o neprihvatljivosti od 19. decembra 2019. godine, stavovi 56-57; KI110/19, podnosilac zahteva: *Fisnik Baftijari*, rešenje o neprihvatljivosti od 07 novembar 2019. godine, stav 40).
51. Sud je takođe dosledno tvrdio da nije uloga ovog Suda da preispituje zaključke redovnih sudova u vezi sa činjeničnim stanjem i primenom materijalnog prava i da ne može sam oceniti činjenice koje su dovele redovni sud dotle da donese jednu umesto neke druge odluke. U suprotnom, Sud bi postupio kao sud „četvrtog stepena“, što bi rezultiralo nepoštovanjem granica postavljenih u njegovoj nadležnosti. (Vidi: u tom smislu slučaj ESLJP-a *García Ruiz protiv Španije*, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28 i reference koje su tamo korišćene; i vidi, takođe slučajeve Suda KI128/18, gore citiran, stav 56; i KI62/19, gore citiran, stav 58).
52. Sud primećuje da je suština navoda podnosioca zahteva u vezi sa pogrešno utvrđenim činjeničnim stanjem i pogrešnim tumačenjem primenjivih zakona od strane Vrhovnog suda i redovnih sudova u tri instance.
53. Sud primećuje da su redovni sudovi detaljno obrazložili zašto nisu mogli da odlučuju u predmetnoj stvari i zašto je tužba podnosioca zahteva bila predata pred ne nadležnim sudovima.
54. Najpre je Opštinski sudu u Prištini je rešenjem [C. br. 607/07], odbacio kao nedozvoljenu tužbu podnosioca zahteva oglašavajući se nenadležnim, sa obrazloženjem da „[...] sud je pazio o nadležnosti u skladu sa članom 18. 1. ZPP-a u smislu odredbe iz člana 3. 1. Uredbe UNMIK- br. 2000/60, gde se propisuje da: „Nijedan zahtev za vraćanje stambene imovine izgubljene u periodu između 23. marta 1989. godine i 24. marta 1999. godine zbog diskriminacije ne može da bude podnet sudu na Kosovu osim u skladu sa Uredbom UNMIK-a br. 1999/23 i ovom Uredbom“. Dok po Uredbi UNMIK-a br. 1999/23 o osnivanju Uprave za imovinska i stambena pitanja i Komisije za imovinske i stambene zahteve, u njenom članu 1. 1., sud nalazi da se propisuje da: „Uprava za stambena i imovinska pitanja („Uprava“) obezbeđuje opštu upravu nad stambenim pravima na Kosovu dok Specijalni predstavnik Generalnog sekretara odredi da su ustanove lokalne vlasti u stanju da vrše funkcije poverene Upravi“.

55. Dalje, Apelacioni sud je rešenjem [Ac. br. 4949/17], je u potpunosti potvrdio rešenje [C. br. 607/07] Opštinskog suda od 30. juna 2017. godine, sa obrazloženjem da, "[...] Po oceni Apelacionog suda, zaključak prvostepenog suda je pravičan i zakonit, nakon što se pozivao na spise predmeta proizilazi da je ovde tužilac Qazim Binaku podneo zahtev za svoja imovinska prava u odnosu na sporni stan pri Upravi za imovinska i stambena pitanja, dok je komisija te uprave, nakon razmatranja tog zahteva, donela odluku br. HPCC/ D/ 234/ 2005/ A & C od 16.12.2005. god., kojom je odbila zahtev tužioca kao neosnovan, dok je zahtev drugog tuženog prihvaćen. Takođe je tužilac podneo žalbu pri komisiji za ponovno razmatranje protiv odluke komisije koja je delovala kao prvi stepen, dok je odlukom za zahtev za ponovno razmatranje HPCC/ REC/ 71/ 2006 od 06.09.2006. god., žalba tužioca odbijena i potvrđena je prvostepena odluka, čineći tako tu odluku i pravosnažnog oblika i konačnom. Kao posledica, pozivajući se na član 2. 7. Uredbe UNMIK-a br. 199/23, koji izričito kaže: „konačne odluke Komisije su obavezujuće i izvršne i nisu predmet preispitivanja bilo kojih drugih pravosudnih ili administrativnih organa na Kosovu“, proizilazi da stvar pokrenuta tužbom od tužioca, više ne može da se razmatra od strane sudova, pošto se smatra da je ista rešena konačnim odlukama dotičnih komisija Uprave za imovinska i stambena pitanja, i to u sprovođenju Uredbe UNMIK-a br. 2000/60. Da su konačne odluke gore navedene komisije, koje su donete u skladu sa dve uredbe UNMIK-a (199/13 i 2000/60), konačne i shodno sa članom 2., stav 7. Uredbe br. 1999/13, iste ne mogu da se podvrgnu ponovnom razmatranju u nijednom sudu ili upravnom organu na Kosovu, [...]“.
56. Na kraju o ovim navodima podnosioca odlučivaop je i Vrhovni sud koji je odbio žalbu podnosioca i potvrdio rešenja Osnovnog i Apelacionog suda po pitanju obnavljanja postupka iz 1998 godine zbog nenadležnosti.
57. S tim u vezi, Sud se poziva na Rešenje Vrhovnog suda Rev.br.648/20, gde je obrazloženo "da su osporene odluke sudova nižih instanci pravične, pošto sud nema nadležnosti da odluči za navedenu stvar, pošto je ova nadležnost prvo rezervisana za Upravu za stambena i imovinska pitanja i komisije za imovinska potraživanja, dok stupanjem na snagu Uredaba UNMIK-a br. 2006/10 i br. 2000/50, prešla je na nadležnost Kosovske agencije za imovinu. Činjenica da je odlučeno o zahtevima parničarskih stranaka po odlukama HPCC/ D/ 234/ 2005/ A & C, od 16.12.2005. god. i HPCC/ REC/ 71/ 2006 od 06.09.2006. god., nije bila određujuća za način odlučivanja zato što je određujuće postojanje mehanizama sa sličnim nadležnostima sa sudom za stvari koje su prirode kao što je zahtev tužioca“.
58. Sud, shodno tome, utvrđuje da su podnosilac zahteva imao pogodnosti kontradiktornog postupka, i da je moga u raznim fazama postupka iznositi tvrdnje i dokaze koje su smatrali bitnima za svoj predmet; imao je priliku delotvorno pobijati tvrdnje i dokaze koje je iznela suprotna strana; redovni sudovi su saslušali i ispitali sve njihove tvrdnje koje su, gledano objektivno, bile bitne za rešenje predmeta; činjenični i pravni razlozi za pobijanu odluku su detaljno izneseni, te je stoga postupak, uzet u celini, bio pravičan (vidi: mutatis mutandis, presudu ESLJP-a od 21. januara 1999. godine, *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, stavovi 29 i 30 vidi, takođe predmet Suda KI22/19,

podnosilac zahteva: Sabit Ilazi , rešenje od 07. juna 2019. godine, stav 42 kao i predmet Suda KI128/18, gore citiran, stav 58).

59. U okolnostima ovog slučaja, Sud ističe da, pored navoda o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a kao rezultat pogrešnog tumačenja zakona zbog toga što su redovni sudovi odluke Kosovske agencije za imovinu proglasile *res judicata*, podnosioci zahteva ne potkrepljuju u dovoljnoj meri niti argumentuje pred Sudom kako je ovo tumačenje primenjivog zakona od strane redovnih sudova moglo da bude „očigledno pogrešno“, što je rezultiralo „proizvoljnim zaključcima“ ili „očigledno neobrazloženim“ za podnosioca zahteva ili kako postupci pred redovnim sudovima, u celosti, možda nisu bili pravični ili čak proizvoljni. Pored toga, Sud ocenjuje da su redovni sudovi uzeli u obzir sve činjenice i okolnosti slučaja, navode podnosioca zahteva i obrazložili iste i jasno obrazložili zašto su odluke Kosovske agencije za imovinu proglasile *res judicata*. (Vidi: u tom smislu, slučaj Suda KI64/20, podnosilac zahteva: Asllan Meka, rešenje o neprihvatljivosti od 03. avgusta 2020. godine, stav 41 i KI22/19, citiran gore stav 43).
60. Shodno tome, Sud zaključuje navodi podnosioca zahteva o povredi prava na fer i pravično suđenje zagarantovanih članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP zbog pogrešnog tumačenja i pogreške primene važećeg zakona su (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi „četurtog stepena“; i kao takvi, ovi navodi podnosioca zahteva su očigledno neosnovani na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 39.

ii) Što se tiče navodnih povreda člana 46 Ustava u vezi sa članom 1 Protokola I EKLJP i članom 17 UDLJP-a

61. Što se tiče povreda prava zagarantovanih članom 46 Ustava, Sud podseća da prema uspostavljenoj sudskoj praksi ESLJP-a, Sud proglašava zahtev neprihvatljivim kao očigledno neosnovan u skladu sa kriterijumom (iii) „nepotkrepljeni ili neobrazloženi“ navodi kada se ispuni jedan od dva karakteristična uslova, i to:
- a) kada podnosilac zahteva jednostavno navede jednu ili više odredaba Konvencije ili Ustava, ne objašnjavajući pritom na koji su način one prekršene, osim ukoliko je na osnovu činjenica i okolnosti predmeta to sasvim očigledno (vidi: u tom smislu, predmet ESLJP-a *Trofimchuk protiv Ukrajine (odluka)* br. 4241/03 od 31. maja 2005. godine, vidi, takođe, *Baillard protiv Francuske (odluka)* br. 6032/04 od 25. septembra 2008. godine);
 - b) kada podnosilac zahteva propusti ili odbije da predloži materijalne dokaze kojima bi potkrepio svoje navode (to naročito važi za odluke sudova ili drugih domaćih vlasti), osim ukoliko postoje izuzetne okolnosti koje su van njegove kontrole i koje ga sprečavaju da to učini (na primer, ako zatvorske vlasti odbiju da predlože Sudu dokumente iz spisa predmeta zatvorenika o kome je reč) ili ako Sud sam ne odluči drugačije (vidi slučaj KI166/20, podnosilac *Ministarstvo rada i socijalne zaštite*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. januara 2021. godine, stav 43).

62. U konkretnom slučaju, podnosilac je samo naveo povredu člana 46 Ustava obrazlažući *“Sudovi su odbacujući tužbu kao nedozvoljenu, povredili pravo stranke na pravično suđenje zagarantovano članom 31., stav 2., Ustava Republike Kosovo kao i njegovo pravo na zaštitu imovine, zagarantovano članom 46., stav 3. Ustava Republike Kosovo. Obaveza sudova da bi rešili spornu stvar, proizilazi i na osnovu člana 2., stav 3. Zakon br. 03/L – 006 o parničnom postupku”*.
63. Povodom ovih navoda, Sud primećuje da podnosilac zahteva samo pominju relevantne članove Ustava, ali ne razrađuje dodatno kako i zašto je došlo do povrede ovih relevantnog člana Ustava. Sud podseća da je on dosledno isticao da samo pozivanje na članove Ustava i EKLJP i njihovo pominjanje nije dovoljno da se izgradi argumentovana tvrdnja o ustavnoj povredi. Kada se tvrde takve povrede Ustava, podnosioci zahteva treba da osiguraju obrazložene navode i ubedljive argumente (vidi, u ovom kontekstu, predmete KI175/20, citiran gore, stav 81 KI166/20 citiran gore stav 52 KI 04/21 citiran gore stav 38- 39).
64. Shodno tome, Sud zaključuje da se navodi podnosioca zahteva o povredi prava na imovinu zagarantovanih članom 46 Ustava trebaju proglasiti neprihvatljivim kao očigledno neosnovane jer se ovi navodi kvalifikuju kao navodi koji spadaju u kategoriju (iii) *“nepotkrepljeni ili neobrazloženi”* navodi jer su podnosioci zahteva jednostavno naveli jednu ili više odredbi Konvencije ili Ustava, ne objašnjavajući pritom na koji su način one prekršene i kao takvi, ovi navodi podnosioca zahteva su očigledno neosnovani na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 39.

Zaključak

65. Stoga, Sud zaključuje da se navodi podnosioca zahteva o povredi prava zagarantovanih članom 31. i 46. Ustava u vezi sa članom 6 (1) trebaju proglasiti neprihvatljivim u celosti kao očigledno neosnovani jer se ovi navodi podnosioca zahteva kvalifikuju se kao navodi koji spadaju u kategoriju (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi *„četvrtog stepena“*; i kategoriju (iii) *„nepotkrepljeni ili ne obrazloženi“* navodi. Prema tome, zahtev se u celosti treba proglasiti neprihvatljiv kao očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 39 Poslovnika.

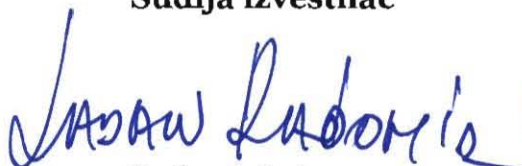
IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Republike Kosovo, u skladu sa članom 113.1 i 113.7 Ustava i članovima 20 i 48. Zakona kao i pravilom 39 (2) Poslovnika, dana 7. oktobra 2021. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu, u skladu sa članom 20 (4) Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Radomir Laban

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani